

7. februar 2017

Vurdering af terrortruslen mod Danmark

Sammenfatning

CTA vurderer, at terrortruslen mod Danmark er alvorlig. Gruppen, der kalder sig Islamisk Stat (IS), er fortsat den vigtigste faktor i trusselsbilledet. Den militære indsats mod IS i Syrien og Irak har reduceret gruppens kampkraft og kontrol over territorium. Det har betydet, at IS giver øget prioritet til at ramme vestlige mål gennem planlagte, mere komplekse angreb, som dem der blev gennemført i Paris og Bryssel.

Militante islamister søger desuden fortsat at understøtte og inspirere til mere simple terrorangreb mod Vesten. CTA vurderer, at simple angreb med lettilgængelige midler og kort planlægning er den mest sandsynlige form for terrorangreb i Danmark. Opfordringer i militant islamistisk propaganda øger terrortruslen mod ubeskyttede civile mål, herunder steder, hvor mange mennesker er samlet, samt transportinfrastruktur.

Opbakningen til IS er blevet mindre synlig i islamistiske miljøer i Danmark, hvor der dog stadig sker udbredelse af propaganda, rekruttering, radikaliserings samt facilitering af personer og ressourcer til konfliktzoner. CTA vurderer, at der udgår en terrortrussel fra militante personer i miljøerne, og at disse kan indgå som operatører eller støttenetværk i angrebsplanlægning mod Danmark. Kvinder spiller en voksende rolle i de islamistiske miljøer i Danmark og i militant islamisme. I Vesten har kvinder det seneste år været involveret i flere terrorangreb.

Meget få personer fra Danmark rejser nu til konfliktzonen i Syrien/Irak. Presset på IS kan betyde, at flere fremmedkrigere vender hjem. Mange af disse har opholdt sig i Syrien/Irak i en længere periode, og kan være særligt radikaliserede og voldsparate og dermed udgøre en øget terrortrussel mod Danmark. Truslen kan tillige udgå fra kvinder og mindreårige. At flere fremmedkrigere forlader konfliktområdet kan desuden øge truslen mod danske interesser i udlandet.

CTA vurderer, at terrortruslen fra politisk ekstremistiske miljøer i Danmark er begrænset. CTA vurderer, at der blandt personer med højreekstremistiske sympatier er øget fokus på flygtningesituationen, og at der herfra udgår en trussel, der kan rette sig mod bl.a. asylcentre, flygtninge, religiøse mindretal og berørte myndigheder.

Udviklingen i det globale trusselsbillede

Det globale trusselsbillede påvirkes fortsat i høj grad af militant islamistiske grupper i udlandet¹. De væsentligste faktorer i det aktuelle trusselsbillede er konflikten i Syrien og Irak og gruppen, der kalder sig Den Islamiske Stat (IS).²

Den militære indsats mod IS i Syrien og Irak har reduceret gruppens kampkraft og kontrol med de områder, som gruppen har udråbt til et kalifat. Samtidig er både kvantiteten og kvaliteten af IS' propagandaproduktion faldet det seneste år. IS giver i denne situation øget prioritet til at ramme vestlige mål. Det sker ved, at IS enten selv planlægger angreb eller påvirker sympatisører til at gøre det. IS's medieapparat søger samtidig at give et overdrevent indtryk af gruppens kapacitet ved at påtage sig ansvar for terrorangreb, hvor gruppens involvering er tvivlsom.

Der er de senere år sket en stigning i antallet af angreb eller angrebsforsøg i Vesten fra i gennemsnit 1 per måned i perioden 2011-2014 til 4 i 2015 og knap 5 i 2016. I flere tilfælde har gerningsmanden været kendt af sikkerhedsmyndighederne i forvejen. Samtidig er flere kvinder involveret i angrebsplanlægning i Europa.

Færre fremmedkrigere rejser nu til Syrien/Irak, og mange er dræbt de seneste år. IS' tab af territorium kan betyde, at et voksende antal fremmedkrigere forlader området. Dette kan øge terrortruslen i nabolandene til konfliktzonen samt i andre lande, som fremmedkrigerne måtte rejse til.

CTA vurderer, at IS fremover vil øge fokus på en global kamp, hvor et kalifat antager mere virtuel karakter. IS vil derfor i stigende grad fokusere sin propaganda på opfordringer til angreb uden for konfliktzonen, særligt i lande der deltager i den internationale indsats mod IS. Propagandaen kan tillige fortsat opfordre til angreb på andre, lokale modstandere, i første række minoriteter som shia-muslimer.

En række militant islamistiske grupper i bl.a. Mellemøsten, Asien og Afrika har erklæret loyalitet til IS. CTA vurderer, at disse grupper ikke på kortere sigt råder over kapacitet til propaganda og angrebsplanlægning, der kan kompensere for tab af kapacitet hos IS i Syrien/Irak.

---

¹ For en uddybende gennemgang af forhold i det globale trusselsbillede af betydning for terrortruslen fra udlandet, se Efterretningsmæssig Risikovurdering 2015 af Forsvarets Efterretningstjeneste på <http://fe-ddis.dk>.

² Gruppen benævnes tillige ISIL (Den Islamiske Stat i Irak og Levanten) og ISIS (Den Islamiske Stat i Irak og Syrien), ligesom også den arabiske forkortelse *Da'esh* anvendes.

AQ har fortsat intention om, men begrænset kapacitet til at ramme Vesten. AQ har i de seneste år angrebet vestlige mål uden for Vesten, herunder i Afrika og Asien, gennem grupper, der indgår i AQ's netværk. CTA vurderer, at AQ vil kunne udnytte en situation, hvor IS er svækket, bl.a. til at tiltrække fremmedkrigere og overtage netværk. Samtidig kan AQ øge fokus på angreb mod mål i Vesten. Denne trussel kan tilslige udgå fra AQ-tilknyttede grupper, herunder i f.eks. Syrien.

CTA vurderer, at der vil være en fortsat tilstrømning af flygtninge og migranter til Europa fra eksisterende og nye konfliktzoner. CTA vurderer, at IS og andre militant islamistiske grupper fortsat kan søge at udnytte flygtninge- og migrationsruter til at sende personer til Europa med henblik på at begå terror, men at den øgede fokus på denne trussel samt de iværksatte begrænsninger i adgangen til Europa gør dette vanskeliggere. CTA vurderer samtidig, at militant islamistiske grupper gennem adgang til stjålne eller falske rejsedokumenter fortsat vil kunne anvende almindelige rejseruter, f.eks. via tredjelande.

Militante islamister udnytter i stigende grad udbredelsen af krypteringsteknologier til at skjule deres kommunikation fra myndighederne. Det kan bl.a. dreje sig om spredning af propaganda og angrebsplanlægning. Militante islamister søger desuden at øge deres kapaciteter til at begå angreb, herunder ved at anvende fremgangsmåder, der er afprøvet i en konfliktzone. Det kan bl.a. dreje sig om brug af hjemmelavede sprængstoffer, f.eks. i køretøjer, kemiske giftstoffer samt droner.

I både højre- og venstreekstremistiske miljøer i Europa ses der vilje til voldsanvendelse. Højreekstremistiske miljøer har fokus på kritik af islam, flygtninge og migranter samt på kriminalitet begået af udlændinge. I Danmarks nabolande er der sket en markant stigning i antallet af trusler, vold og brandstiftelse rettet mod flygtninge, som personer med sympati for højreekstremistiske synspunkter menes at stå bag. CTA vurderer, at dette øger truslen om terror begået af politisk ekstremistiske grupper, i første række højreekstremister.

Terrortruslen mod Danmark

CTA vurderer, at terrortruslen mod Danmark fortsat er alvorlig. Det betyder, at der er personer med intention om og kapacitet til at begå terrorangreb i Danmark. Angreb kan finde sted, uden at der på forhånd foreligger efterretningsmæssige indikationer herpå. Risikoen for at blive offer for et terrorangreb i Danmark er fortsat begrænset.

CTA vurderer, at terrortruslen mod Danmark overvejende kommer fra personer med

sympati for militant islamisme. De motiveres af en opfattelse af, at islam er under angreb fra Vesten, af Danmarks aktive udenrigs- og sikkerhedspolitik, herunder deltagelse i den internationale koalition mod IS, og af tegningesagen.

CTA vurderer, at IS fortsat er den vigtigste faktor i truslen mod Danmark. CTA vurderer, at en række nationale foranstaltninger sammen med det internationale pres mod IS har bidraget til et fald i antallet af personer fra Danmark, der vælger at rejse til konfliktzonen i Syrien/Irak, ligesom opbakningen til IS er mindre synlig blandt personer i danske islamistiske miljøer med sympati for militant islamisme.

Samtidig har IS med angrebene i Paris i november 2015 og Bryssel i marts 2016 vist at kunne gennemføre mere komplekse angreb, planlagt eller dirigeret centralt af IS. CTA vurderer, at IS har intention om og kapacitet til at udføre flere af denne type angreb mod vestlige lande, og at denne trussel også retter sig mod Danmark.

En række gennemførte og afværgede angreb i Vesten i det seneste år viser, at personer med tilknytning til IS har understøttet gerningsmanden, f.eks. gennem råd og vejledning om angrebsmål og fremgangsmåde. CTA vurderer, at understøttelse kan øge effekten af et simpelt angreb og den efterfølgende propaganda.

Truslen mod Danmark fra både dirigerede og understøttede angreb kan blive skærpet af tilstedeværelsen af personer fra Danmark hos IS i Syrien/Irak med lokalkendskab og viden om potentielle mål i Danmark.

CTA vurderer, at IS og andre militant islamistiske grupper fortsat gennem propaganda vil opfordre og inspirere enkeltpersoner til at gennemføre terror på egen hånd.

CTA vurderer, at IS vil kunne opretholde kapacitet til at dirigere angreb mod Vesten, men at det internationale pres på IS vil reducere denne kapacitet over tid. IS og andre militante islamister vil fortsat og også på længere sigt kunne understøtte og inspirere terrorangreb mod Vesten.

Personer og miljøer i Danmark

CTA vurderer, at propaganda fra IS og andre militant islamistiske grupper fortsat bidrager til at radikalisere personer og miljøer i Danmark. Det gælder især socialt marginaliserede og andre sårbare unge. Endvidere kan virtuelle fællesskaber på sociale medier samt gruppefællesskaber som dem, man finder i kriminelle bander, fængsler og islamistiske miljøer, virke fremmende for radikaliserings. Når det gælder kriminelle

bander, kan særligt personer med en løsere tilknytning – såkaldte randpersoner – være sårbare over for radikaliserings.

CTA vurderer, at der i danske islamistiske miljøer foregår udbredelse af propaganda, rekruttering, radikaliserings samt facilitering af personer og ressourcer til konfliktzoner. Miljøerne optræder mindre synligt og er løsere organiseret end tidligere. CTA vurderer fortsat, at der udspringer en terrortrussel fra personer, der færdes i miljøerne. Personer, der indgår i disse miljøer, kan have kontakter til militante islamister i udlandet med kapacitet til og intention om at begå terror, og kan indgå som operatører eller støttenetværk i angrebsplanlægning mod Danmark.

CTA vurderer, at flere kvinder spiller en aktiv og selvstændig rolle i de islamistiske miljøer i Danmark. Kvinder med tilknytning til militant islamisme kan have en radikaliserende indflydelse på andre, herunder deres børn. CTA vurderer, at kvindelige militante islamister i Vesten ser færre hindringer for, at de kan spille en operativ rolle i terrorangreb. CTA vurderer, at angreb eller angrebsforsøg udført af kvinder i andre vestlige lande kan inspirere kvindelige militante islamister i Danmark.

CTA vurderer herudover, at der blandt flygtninge og migranter, som er ankommet til Europa og Danmark, kan være personer, der kan udgøre en terrortrussel, enten som følge af direkte forbindelse til militant islamistiske grupper i udlandet eller som følge af radikaliserings. En sådan trussel mod Danmark kan tillige udgå fra flygtninge og migranter, der opholder sig i andre lande end Danmark.

Udrejste og hjemvendte fra Syrien/Irak

CTA vurderer, at der fra Danmark siden sommeren 2012 er udrejst mindst 145 personer til Syrien/Irak. Tallet kan være højere. CTA vurderer, at lidt under halvdelen af dem, der har været udrejst, nu befinder sig i Danmark. Knap en fjerdedel er stadig i konfliktzonen, og en tilsvarende andel formodes dræbt.

CTA vurderer, at meget få personer er udrejst i det seneste år og at langt hovedparten af disse er yngre kvinder. Kvinder udgør nu ca. en tredjedel af de personer fra Danmark, der befinder sig i konfliktzonen, og knap hver ottende af det samlede antal danske udrejste. De øvrige er fortrinsvis yngre mænd.

Antallet af personer, der vender tilbage til Danmark fra Syrien/Irak, har siden medio 2014 været faldende. Langt størstedelen af de udrejste mænd, der befinder sig i konfliktzonen, har været der i over et år. CTA vurderer, at det militære pres på IS medfø-

rer en øget risiko for, at udrejste til konflikten bliver dræbt, såret eller taget som krigsfanger. Udviklingen kan medføre, at flere vil forlade konfliktzonen, enten for at vende tilbage til Danmark eller søge mod andre lande.

CTA vurderer, at personer, der har opholdt sig hos militant islamistiske grupper som IS, kan være radikaliserede, brutaliserede og voldsparete ved deres hjemkomst. Denne påvirkning kan være større ved længere ophold. Sådanne personer kan gennem kamperfaring og træning have opnået øget kapacitet til at begå terror og en høj grad af sikkerhedsbevidsthed. CTA vurderer, at sådanne personer kan medføre en øget terrortrussel mod Danmark eller mod danske interesser i udlandet. Denne trussel udgår fra både mænd og kvinder.

CTA vurderer, at hjemvendte fremmedkrigere kan bidrage til radikalisering af personer og miljøer i Danmark, herunder af andre kriminelle under en eventuel afsoning.

CTA vurderer, at hjemvendte danske militante islamister kan have etableret relationer til udenlandske fremmedkrigere og kan indgå i transnationale netværk, der kan bidrage til at forberede og gennemføre terrorangreb. Angreb, der forberedes i ét land, men gennemføres i et andet land, kan være vanskeligere at afdække og afværge.

CTA vurderer, at truslen fra hjemvendte kan vise sig efter kort tid, men også være latent og først komme til udtryk senere, f.eks. efter en udløsende begivenhed. Denne problemstilling kan også gøre sig gældende for mindreårige, der måtte have opholdt sig sammen med deres forældre hos militante islamister i konfliktzonen.

Mål og kapacitet

CTA vurderer, at militante islamister fortsat vil søge at ramme symbolmål såsom sikkerhedsmyndigheder og andre myndigheder/myndighedspersoner, personer, institutioner og begivenheder, der kan opfattes som islamkrænkende samt jødiske mål. Samtidig øger opfordringer i militant islamistisk propaganda truslen mod ubeskyttede civile mål, herunder steder og arrangementer, hvor mange mennesker er samlet, samt transportinfrastruktur.

CTA vurderer, at personer i Danmark kan blive inspireret af terrorangreb i andre vestlige lande til at gennemføre lignende angreb i Danmark. Det stigende antal angreb og angrebsforsøg i Europa kan i sig selv bidrage til at legitimere angreb og inspirere IS-sympatisører i Danmark til at gennemføre angreb.

CTA vurderer, at der i Danmark eksisterer kapacitet til at gennemføre terrorangreb med lettilgængelige våben såsom stikvåben, skydevåben, brandstiftende bomber og mindre, hjemmelavede bomber, eller andre forhåndenværende midler. Sådanne simple angreb kan gennemføres efter kort eller slet ingen planlægning. Angrebene i Nice den 14. juli og i Berlin den 19. december 2016, hvor lastbiler blev anvendt mod en store menneskemængder, viste, at et simpelt angreb kan have stor skadevirkning.

Personer uden erfaring fra konfliktzonen, som er inspireret af militant islamistisk propaganda eller understøttet af militante islamister, begår typisk simple angreb med lettilgængelige midler med en kort planlægningsfase. Angrebene gennemføres ofte alene eller i en mindre gruppe i gerningsmændenes nærområde. CTA vurderer, at denne type angreb udgør den mest sandsynlige form for terrorangreb i Danmark.

CTA vurderer, at tilstedeværelsen af personer hjemvendt fra Syrien og Irak med militære færdigheder og kamperfaring samt af personer, der har opnået en lignende kapacitet fra f.eks. kriminelle miljøer, øger truslen fra simple angreb med større effekt samt serieangreb, hvor en person eller gruppe foretager flere angreb i forlængelse af hinanden. Kontakt til kriminelle miljøer kan lette adgang til våben og sprængstof.

CTA vurderer, at IS' evne til at udføre relativt komplekse terrorangreb i Vesten betyder, at der også i Danmark kan gennemføres angreb med flere angribere og mod flere mål. Stærk radikalisering og forråelse af gerningsmanden kan øge brutaliteten i terrorangreb, herunder risikoen for selvmordsangreb.

Selvom IS i et vist omfang har anvendt kemiske våben i Irak/Syrien, vurderer CTA, at der i Danmark fortsat er begrænset kapacitet til at udføre terrorangreb med kemiske stoffer. CTA vurderer, at der er meget begrænset kapacitet til at udføre terrorangreb med biologisk og radioaktivt materiale. CTA vurderer, at der ikke findes kapacitet til at gennemføre terrorangreb med nukleart materiale i Danmark.

CTA vurderer, at der i Danmark er kapacitet til at kunne anvende droner til simple angreb, til rekognoscering eller til intimidering, men at militante islamisters kapacitet til alvorlig skadevoldende aktivitet med anvendelse af droner er begrænset.

CTA vurderer, at militant islamistiske grupper ikke har kapacitet til at gennemføre målrettede og ødelæggende cyberangreb på IT- og teleinfrastruktur, som kan have samfundsmæssige konsekvenser for Danmark, men at de søger at tilegne sig en så-

dan kapacitet. CTA vurderer, at militant islamistiske grupper fortsat gennem simpel cyber-chikane og hacking vil søge at give en overdreven opfattelse af deres kapacitet.

For de nævnte områder gælder, at kapaciteten til at begå terror kan øges, hvis der kan skaffes særlig viden og adgang gennem rekruttering, f.eks. af en såkaldt *insider*.

Andre terrortrusler

CTA vurderer, at de etniske og religiøse dimensioner af konflikterne i Syrien og Irak kan føre til konfrontation mellem personer med tilknytning til de berørte grupper i Danmark, der kan udvikle sig til vold. CTA vurderer, at terrortruslen i Danmark som følge af sådanne konfrontationer er begrænset.

Der findes venstre- og højreekstremistiske miljøer i Danmark, som er parate til at anvende vold for at fremme deres dagsorden. CTA vurderer, at der udgår en terrortrussel fra personer i disse miljøer, men at denne trussel er begrænset.

Venstreekstremistisk vold kan være rettet mod politiske modstandere samt mod organisationer og virksomheder, som miljøerne tillægger symbolsk værdi. CTA vurderer, at der blandt personer med højreekstremistiske sympatier er øget fokus på flygtningsituationen og at der herfra udspringer en trussel, der kan rette sig mod asylcentre, flygtninge, migranter og religiøse mindretal samt berørte myndigheder. CTA vurderer, at aktioner fra højreekstremister kan føre til modreaktioner fra militante islamister eller fra personer i det venstreekstremistiske miljø i Danmark.

Sociale medier anvendes i stigende grad til at fremsætte truende og fjendtlige bemærkninger, herunder overfor offentlige personer, og til at sprede rygter og falske nyheder. Mens hovedparten af disse ytringer ikke fører til konkret angrebsplanlægning, vurderer CTA, at sådanne tilkendegivelser kan påvirke visse psykisk uligevægtige eller meget påvirkelige personer til at begå voldelige handlinger, der har karakter af terror.

Terrortruslen mod danskere og danske interesser i udlandet

CTA vurderer, at der er en terrortrussel mod danske interesser i udlandet. Det gælder især i lande eller regioner, hvor der er tilstedeværelse af militante islamister med kapacitet, hvor der findes personer og grupper med erklæret loyalitet over for IS eller AQ, eller hvor militante islamister har særlig fokus på Danmark. Et øget antal hjemvendte fremmedkrigere fra konflikten i Syrien/Irak kan øge truslen mod vestlige mål i en række lande i Mellemøsten, Nord- og Vestafrika, Central-, Syd- og Sydøstasien.

Hertil kommer, at militante islamister i udlandet kan øge deres fokus på at udføre angreb mod vestlige, herunder danske, mål i udlandet, i takt med at det er blevet sværere at komme til Europa. Indflydelsen fra militant islamistiske grupper med tilknytning til IS eller AQ er stigende i en række lande i Asien, herunder Filippinerne, Indonesien og Bangladesh.

CTA vurderer, at truslen kan rette sig mod vestlige interesser, såsom diplomatiske repræsentationer og virksomheder, samt mod vestlige turister. Angreb i 2015 og 2016 på hoteller og andre turistmål illustrerer, at turister og lokaliteter, hvor vesterlændinge opholder sig, er af stigende interesse for militante islamister.

CTA vurderer, at bortførelsestruslen, der er knyttet til terrortruslen, er størst i områder, hvor militant islamistiske grupper er aktive, herunder i konfliktzoner og i disses nærområder. Bortførelser indgår som en del af militant islamistiske gruppers finansieringsgrundlag og propaganda. CTA vurderer, at militante islamisters måludpegning af bortførelsesofre ofte er pragmatisk og opportunistisk, snarere end drevet af et ønske om at bortføre bestemte nationaliteter. CTA vurderer, at særligt IS' meget brutale fremfærd har øget truslen om drab i forbindelse med bortførelse.

Danske diplomatiske repræsentationer og anden dansk tilstedeværelse i udlandet, herunder ansatte i danske firmaer, kan opfattes som symbolske mål, der giver mulighed for at ramme Danmark uden at foretage angreb i Danmark. Danske repræsentationer kan tillige blive mål for terrorangreb, fordi de af militante islamister kan opfattes som mindre sikrede end eksempelvis større vestlige landes repræsentationer.

Risikoen for, at danskere og danske interesser bliver mål for terrorangreb, øges, såfremt de umiddelbart kan identificeres som danske. Derudover kan man som dansker blive tilfældigt ramt af terror i udlandet, såfremt man opholder sig steder, der kan udgøre lokale terrormål, såsom i store menneskemængder i forbindelse med demonstrationer eller ved myndighedsbygninger.

CTA vurderer, at angreb mod danske mål i udlandet kan finde sted under anvendelse af simple og lettilgængelige midler, men at der tillige kan gennemføres større og mere komplekse angreb, herunder bombeangreb, særligt i lande hvor militant islamistiske grupper i forvejen besidder sådan kapacitet.

CTA vurderer, at militant islamistiske grupper stadig anser den internationale flytrafik, herunder lufthavne, for at være et særligt attraktivt mål og fortsat tilstræber at ram-

me denne. CTA vurderer, at militant islamistiske grupper især vil have fokus på lande, hvor sikkerhedskontrollen vurderes at være lav.

Man kan holde sig orienteret om særlige landerisici i Udenrigsministeriets rejsevejledninger på www.um.dk.

Centrale begreber i Vurdering af Terrortruslen mod Danmark

Islamisme er en politisk ideologi med en vision om et samfund baseret, også retligt, på islamiske værdier. En islamist er en person, der bekender sig til denne ideologi. Der bør skelnes klart mellem religionen islam og den politiske ideologi islamisme.

Militant islamisme er en fortolkning af islamistisk ideologi, der legitimerer anvendelse af vold for at opnå politiske, religiøse eller ideologiske mål. Islamisk historie, begreber og teologi kan anvendes i den forbindelse.

Ekstremisme er en betegnelse for yderligtgående adfærd eller holdning, især inden for politik eller religion.

Radikalisering er en dynamisk proces, hvor et individ i stigende grad accepterer anvendelse af vold eller andre ulovlige midler for at opnå politiske, religiøse eller ideologiske mål.

Typer af angreb

Inspirerede angreb: Gerningsmændene bliver inspireret af bl.a. militant islamistisk propaganda og planlægger et terrorangreb på egen hånd.

Understøttede angreb: Gerningsmændene er i kontakt – oftest online – med en eller flere personer, som opdanner, vejleder eller på anden vis støtter disse i deres angrebsplanlægning.

Dirigerede angreb: Terrorangrebet sanktioneres og/eller planlægges i nogen grad af personer tæt på en terrorgruppes øverste ledelse.

Trusselsniveauer

